

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 4 februari 1938 kl. 12 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 291, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Nordström* i Kramfors m. fl. yrkat, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om »att sådana förändringar i förordningen av den '5' juni 1934 rörande erkända arbetslöshetskassor utarbetas och framläggas inför riksdagen, att arbetsgivarna åläggas att bidra till kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen, att understödstiden utökas samt att direktiven för erhållandet av hjälp förändras, så att rätten till understöd erkännes varje ofrivilligt arbetslös.»

I motiveringen till motionen har med syftning på gällande bestämmelser om erkända arbetslöshetskassor anförts bland annat:

Det kan vara på sin plats att i detta sammanhang nämna några av de kritiska synpunkter, som fackföreningsfolket framför. Och dessa äro i huvudsak följande:

1. att arbetsgivarna befrias från ekonomiseringen av kassan trots att dessa mer eller mindre äro direkt orsaken till arbetslösheten;
2. att denna lag om statens erkända arbetslöshetskassor icke försäkras de i dag arbetslösa;
3. att understödsdagarnas antal icke omfattar hela arbetslöshetsperioden;
4. att understödsbeloppen icke ger möjlighet till en minimal existens; samt
5. att de av arbetarna förhatliga AK-direktiven medföljer, vilket förbinder hederliga arbetare med strejkbrytare och fascister.

Beträffande de skäl, som motionärerna i övrigt anført till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionen.

Vid utgången av år 1936 voro 9 erkända arbetslöshetskassor med ett sammanlagt medlemsantal av 82,547 i verksamhet (Sociala meddelanden 1937 sid. 811—815). Sedermera hava ytterligare 4 sådana kassor tillkommit. Dessa beräknas komma att omfatta sammanlagt omkring 75,000 medlemmar.

Rörande frågorna om införande av *obligatorisk arbetslöshetsförsäkring* och av *arbetsgivarbidrag* till kostnaderna för försäkringen, vilka redan då den i ämnet gällande förordningen av 1934 års riksdag antogs, förelågo till

bedömande, hava motioner väckts vid var och en av de tre senaste årens riksdagar. En redogörelse för den tidigare behandlingen av dessa spörsmål har lämnats å sid. 21—22 i utskottets utlåtande nr 31/1937. Till denna redogörelse får utskottet nu hänvisa.

Vid 1937 års riksdag framställdes yrkanden i de båda nu berörda frågorna i motionen II: 346 av herr Senander m. fl. På hemställan av andra lagutskottet (utlåtande nr 31) beslöt riksdagen, att motionen i förevarande avseenden icke skulle föranleda till någon riksdagens åtgärd.

I fråga om *understödstidens maximering* gäller numera enligt 23 § i förordningen om erkända arbetslöshetskassor, att daghjälp icke må utgå till medlem för mer än sammanlagt 156 dagar under loppet av 12 på varandra följande månader. Den längsta understödstiden under samma tidrymd kan bestämmas att omfatta ett mindre antal dagar, i regel dock ej mindre än 90 dagar. Stadgandets nuvarande lydelse föreslogs i Kungl. Maj:ts proposition nr 172 vid 1937 års riksdag. Även i motioner vid samma riksdag framställdes krav på utsträckning av understödstidens längd. Sålunda uttalade sig herr Spångberg m. fl. i motionen II: 166 för en utsträckning till 270 dagar om året, medan herr Senander m. fl. i motionen II: 346 utan angivande av maximitid framhöll, att understödstiden vid längre arbetslöshet borde utökas. Andra lagutskottet (utlåtande nr 31) tillstyrkte propositionen och yttrade vidare, att utskottet med den ståndpunkt utskottet intagit till denna delvis beaktat de i motionerna framställda önskemålen. Riksdagen biföll utskottets hemställan. Ändringen innebar, att understödstidens övre gräns höjdes från 120 dagar under loppet av 52 på varandra följande veckor.

Beträffande *understödsbeloppen* gäller enligt 17 § i ovannämnda förordning, att understöd från erkänd arbetslöshetskassa ej må utgå i annan form än såsom ett för dag beräknat belopp, benämnt daghjälp, samt såsom hjälp till täckande av rese- och flyttningskostnader för tillträdande av arbete å annan ort. Enligt 20 § må såsom daghjälp ej utgivas mer än som svarar mot, för medlem, som är familjeförsörjare, fyra femtedelar och för annan medlem tre femtedelar av den i orten vanliga arbetsförtjänsten för arbetsdag för arbetare inom samma yrke och av samma arbetsförmåga som den arbetslöse. Vad sålunda utgår får emellertid icke i något fall överstiga sex kronor om dagen. Daghjälp skall i regel utgöra minst två kronor. I vissa i paragrafen närmare angivna fall må daghjälp dock utgå med lägre belopp. Är medlem i erkänd arbetslöshetskassa i anledning av arbetslöshet lagligen berättigad till regelbundet utgående understöd av annan beskaffenhet än fattigvård, må daghjälp till honom utgivas allenast i den mån understödet icke uppgår till den andel av arbetsförtjänsten, som nyss sagts. Kassa äger i sina stadgar föreskriva, att till medlem, vilken uppbär understöd, som i första stycket nämnts, må utgå daghjälp allenast i den mån understödet icke uppgår till den medlemmen eljest tillförsäkrade daghjälp.

Frågan om understödsbeloppens storlek har likaledes vid flera tillfällen efter utfärdandet av 1934 års förordning varit föremål för riksdagens prövning, ehuru de yrkanden, som i sådant hänseende framstälts — vid förra årets riksdag i de ovan berörda motionerna II: 166 och II: 346 — icke vunnit riksdagens bifall. Även beträffande denna fråga tillåter sig utskottet hänvisa till den förut nämnda redogörelsen å sid. 21—22 i utskottets utlåtande nr 31/1937.

Vad slutligen angår spörsmålet om *erbjudet arbetes lämplighet med hänsyn till pågående arbetskonflikt* har jämväl detta vid ett flertal tillfällen kommit under riksdagens behandling, senast år 1937, då riksdagen på hemställan av andra lagutskottet (utlåtande nr 31) beslöt, att motionsvis (II: 166 och II: 346) gjorda yrkanden i ämnet icke skulle föranleda till någon riksdagens åtgärd. Rörande den tidigare behandlingen av förevarande fråga hava redogörelser lämnats i utskottets utlåtanden nr 1/1935 och nr 31/1937 (sid. 23—24). Till dessa redogörelser får utskottet nu hänvisa.

I förevarande sammanhang må även erinras om de ändringar i ett flertal hänseenden av förordningen om erkända arbetslöshetskassor, som i anledning av framlagda propositioner vid 1936 och 1937 års riksdagar genomförts. Utskottet tillåter sig att härutinnan hänvisa till utskottets utlåtande nr 23/1936 och memorial nr 39/1936 samt dess utlåtande nr 31/1937.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår hava betydelsefulla ändringar i förordningen om erkända arbetslöshetskassor under de senaste åren vidtagits. Då de yrkanden, som innefattas i föreliggande motion, vid förra årets riksdag av vissa motionärer framställdes, uttalade utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande i ämnet, att utskottet, med den ståndpunkt detsamma intagit till den samtidigt behandlade propositionen nr 172, i vissa delar beaktat motionärernas önskemål. Beträffande deras yrkanden i återstående delar fann utskottet det icke föreligga skäl av beskaffenhet att böra föranleda riksdagen att på grund av motionerna göra någon framställning till Kungl. Maj:t. Enligt utskottets mening har icke inträffat någon omständighet, som kan giva utskottet anledning att nu frångå den ståndpunkt, utskottet tidigare intagit till ifrågavarande spörsmål.

Utskottet.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 februari 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Tamm**, *Västberg, John Gustavson, Elon Andersson, Ekströmer* och *Strand*;

från andra kammaren: herrar *Österström**, *Hage, Olovson, Pettersson* i *Hällbacken**, *Molander**, *Sandström* i *Härnösand* och *Gardell* samt fröken *Andersson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.